

3h

אגרות

אבן העזר

משה

אגרות

אבן העזר

משה

עז

נסתם יהיה איסור גם לנקבו, ורק כשיעבור אחר איוה זמן יסתם ממלא בלא שום מעשה מסתבר שלכונן אין בזה איסור סרוס, אף שכתבתי שם שיש גם צעת להסתפק, אבל מאחר שבעובדא זו לא שייך להתרפא אלא בנחות לתוך הגוף ברור שאף להרא"מ הוא סרוס גמור ואסור לסרס אף באשה מדרבנן לכונן, ולהגרי"א באיסור עשה מדאורייתא.

ג.

כנתנה הכלה טבעת לחתן, ואם מותר לחתן לילך בטבעת שקבל מנכלה, וקדושי רעפארמק

בזה שמסתפק כתר"ה למאי דכתבתי בח"א דאה"ע סימן י"ח שאסור בשעת הקידושין לסדר שגם האשה תתן להאיש המקדש טבעת אף בלא אמירה גם כשאינו חק הנכרים ואם הוא חק הנכרים אף רק במדינה זו שאיכא גם הלאו דובחוקותיהם לא תלכו, שנחפץ כתר"ה אם יש איסור להאיש לילך בטבעת שנתנה לו הכלה שלא בשעת קידושין מטעם חוקות העכו"ם, נראה לע"ד דלא שייך לאסור דהא ליכא אחר מעשה הנישואין חק אצל העכו"ם שילך האיש בהטבעת שנתנה לו איוה זמן ורק לגוי בעלמא הוא הולך בהטבעת שבוה ליכא האיסור אם הוא ג"כ הולך לגוי. ורק אם הטבעת שנתנה גם האשה להאיש בשעת הנישואין אצל הנכרים הוא טבעת הניכר שהוא רק בשעת נישואין יש אולי לאסור להתחן לילך בו שלא יאמרו שנתנה לו בשעת קידושין כחק הנכרים לקידושין, אבל כסתבר שאין לאסור גם באופן זה מאחר דההליכה אחר הנישואין דהא הוא רק לגוי ואולי גם לסימן שהוא נשוי, והסימן שייך שישים באצבעו הרבה שעות וגם ימים אחר הנישואין אין טעם שיחשדו שעשו הקידושין כהנכרים שהוא חשד גם על הרב מסדר הקידושין והעדים, וגם הא הרבה אינשי היו בשעת החופה ולא ראו ולא שמעו שעשו דבר הנה הזה הרי הוא כידוע ומפורסם לכל שלא נעשו קידושין דמעשה הנכרים אלא הולך בטבעת כזה לגוי ולסימן שהוא נשוי, ואף שאולי מכוער הוא ליראי ה' אין לאסור לכאורה לע"ד.

ומה שכתב כתר"ה שכמדומה שאיכא סתירה לתשובה זו דסימן י"ח לתשובה שם דסימן כ"ה לענין תוקף קידושי רעפארמק, איני רואה שייכות כלל לתשובה דסימן י"ח היתה ברב כשר שסידר הקידושין דנתינת טבעת מהחתן להכלה לפני עדים ובאמירת החתן תא"מ ל', אך אחר זה הניח לעשות דבר הכל בעלמא שגם הכלה נתנה להתחן טבעת ואמרה הריני מקודשת לך או אתה מקדש, אף שודאי מה שהניח הרב להכלה לעשות זה עשה איסור גדול,

מ"מ מה שעשה כהונן שהוא מעשה הקידושין היה כדון אף שנכנס לרצון הכלה שגם היא תתן לקידושין להתחן ותאמר שהיא מקדשת, אבל הא דסימן כ"ה היתה ברעפארמק ראביי שקבע זה לצורך במעשה הקידושין הרי שפיר מכיח שאין עושין קידושי התורה אלא שהוא נתינת טבעות בעלמא על שנעשו איש ואשה אבל לא היה שום מעשה על הקידושין, וגם דברים למעשה קידושין לא היו שם אלא דברים שרוצים בהאישות דכתבתי שם. ומה שהזכיר מה דפורקים מלוה ופורטה דעתה אפרטה לא ידוע לי כוונת כתר"ה בזה.

ג.

אם מותר לדלג הימים שראויה להתעבר ואם להתיר להנשא ק"י בן

מה שכתבתי בח"א דאה"ע סימן ק"ב דאם כבר יש להם בן ובת רשאים לדלג הימים שיכולה להתעבר ולבעול רק בימים שלדעת הרופאים בומננו לא תוכל להתעבר אם קשה לפניה העיבור או צער הגידול, דב"ל אסור מצד מצוה דשבת מדרבנן, שכתב כתר"ה שהוא אליבא דרמב"ן סוף הבא על יבמתו במלחמה כ' ע"א שמצות ולערב אל תנח אינה חובה ממש, הנה מפורש זה בש"ע אה"ע סימן ע"ו סעיף ו' האשה שהרשת את בעלה אחר שנשאת שימנע עונתה ה"ז מותר בד"א שקיים מצות פור' אבל אם לא קיים חייב לבעול בכל עונה עד שקיים, הרי מפורש שבשביל שבת מותר למנוע כמה עונות ואינו מחוייב לבעול כשהרשת לו שלכא חייב עונה בכל עונה, משום שצריך לומר דאין חייב שבת עליו מדרבנן כעין דאורייתא ואין הפירוש דהם תיקנו שחייב בפור' לעולם שלא נתנה להקל בשביל שהוא מדרבנן בשביל קושי קצת, רק במקום חולי וצער אטבא ופסידא איכא איוה עניני חייבי דרבנן שלא גזר כדאיתא בכתובות דף ס' ע"א וגם בשביל דברים אלו לאו כל עניני דרבנן החמיר, אלא מוכרחין לומר דהוא חייב אחר שא"ר יהושע ביבמות ס"ב ע"ב מקרא דקהלת שלא יבטל לגמרי ומדויק קצת מלשון הקרא דנאמר אל נתן ירך שמשמעו שלא יבטל לגמרי, ומה שאמר שם דמתני' דלא כר' יהושע משום לשון הגמשה לא יבטל דמשמע דביש לו בנים רשאי גם לבטל לגמרי וכלשון רש"י מתני' דמשמע הא אם יש לו יבטל דלא כר' יהושע, שמעינן דגם לר' יהושע לא חייבוהו במצות פור' בלא שיעור אלא דהוא בחיוב חדש דלא יבטל מפו"ר, שלכן הוא רק לענין שחייב ליקח אשה בת בנים שבדרך הטבע יולד ממנה בנים אף כשימנע מלבעול כשיקשה לו אפילו בקצת קושי וזה סגי לקיום חייב שבת. וכן משמע

מלשון הרמב"ם שכתב בה"ל אישות פט"ו ה"ז אע"פ שקיים פור' ה"ה מצווה מד"ס שלא יבטל כ"ו שיש בו כח הרי דרך בטול אסרו שהוא מניעה לגמרי, אבל אין ענין החיוב כפ"ר דמדאורייתא שהוא חייב עליו להוליד כמה שאפשר מדרבנן, דאם היה חייב פור' עליו כל ימיו בלא שיעור לא היה לו לכתוב לשון כזה ולא להאריך כלל אלא לכתוב אע"פ שאיכא שיעור למצות פור' מדאורייתא ליכא שיעור מד"ס ומחוייב כל ימיו, כמו דנקיט בפאה בפ"א מ"מ"ע ה"טו ובתרומה כפ"ג מתרומות ה"א ובבבב"ס בפ"ב ה"י, אבל הוא משום דאין זה תקנת חכמים במצות פור' אלא שמצות פור' קיים גם מדרבנן, אלא שתיקנו שחייב מד"ס גם בחיוב שבת שהוא חייב חדש שלא יבטל מפו"ר כל זמן שיש לו כח, שלחיוב זה לא חייבוהו לבעול בכל עונה וכשהוא קשה בין לו בין לה אף שאין בזה חשש חולי מותר כשהרשתו שלכא עליו חייב עונה, אבל אני כתבתי שם דקיים מצות פור' דהוא כשיש לו בן ובת רשאים לדלג הימים שיכולה להתעבר, ולבעול רק בימים שלדעת הרופאים לא תוכל להתעבר, שאיכא לא תתעבר שוב לעולם ולא יתקיים כלל ענין שבת, שזה הוא דוקא משום שאינו חייב ממש עליו אלא רק מצוה דלכתחלה יש לו לישא אשה בת בנים ואין כופין אותו על כך ואין קורין אותו עכרינא שחוינן שאינו חייב גמור שהסילו עליו רבנן, שלכן לא מביציא כשהיא חולנית וקשה לפניה העיבור שאינו יכול לכופה, אלא אפילו כשקשה לפניה מאוה טעם ולא לפניה כגון שהוא איש חלש בטבעו ויקשה לפניה לעשות עבודה שיכול להוציא יותר להוצאתו וכדומה מסתבר שמדינא ידא רשאי, אבל בזה יש לו לבטוח בהש"ת שימציא לו פרנסתו בריחא אף כשיהיו הרבה בנים ובנות ואין להתירו למנוע מפו"ר דודאי מוכן מהשמים פרנסה גם על כל מה שיווליד, אבל כשקשה לפניה יש להתיר להם. וע"ז שפיר כתב כתר"ה דהוא להרמב"ן אבל הוא משום דלדינא לא מצינו שחולקין עליו בש"ע דאף ה"א בסימן א' סעיף ח' דסובר דמוכרין ס"ת כדי שישא אשה בת בנים גם הרמב"ן משמע שסובר כן, לכן יש לפסוק כן, ומפורש בב"ש סימן א' ס"ק י"ד שהביא הא דרמב"ן להלכה.

ובמה שנחפץ כתר"ה כשרוצים מתחלה לעשות הנישואין ורוצים לבקש עצות שלא תתעבר, ואם לא יתירו להם ידחו את הנישואין שנה ושנתיים, שאולי יש להתיר כיון דפור' לא יקיימו בכל אופן יש להתיר כדי שלא יעברו על הא דא"ר אמר שמואל אסור לעמוד בלא אשה ביבמות ס"א ע"ב, הנה צדק כתר"ה שיותר טוב להם להתיר להם לעשות הנישואין אר"ל לא ירילו לעשות הצעות שלא תתעבר דהא

אין בזה סכנה, ואף שאני מתיר לשמש במוך במקום סכנה הא לא שייך להתיר רק במקום סכנה דכתבתי בח"א מאה"ע סימן ס"ז והכא הא ליכא האופן שהתירתי, ורק זה שהתירתי בסימן ק"ב לשמש רק בהימים שלפי דעת הרופאים לא תוכל להתעבר ובימים שראויה להתעבר לא ישמשו יש להתיר, ואף להניח שם לפני תשמש מיני סמים שלא יניחו להתעבר מביאה באופן שאינו סוחר מליכנס הורע לא ניתא לע"ד להתיר לישא לכתחלה על דעת זה.

ד.

אם יש להתיר לגרושה לילך בגלוי ראש כרי שלא ידעו שהיתה נשואה

והא דנסתפק כתר"ה באשה צעירה גרושה שאינה רצונה שידעו שהיתה נשואה שלכן רצונה ללכת בלי כיסוי הראש ואף שאין רצונה לרמות, וגם אי אפשר לה לרמות שהרי יודעין מזה כל מכירה ומי יסירצא לישא אותה ודאי ישאל עליה ויאמרו לו שהיא גרושה, ובמדינתנו בהכרח ידע בעת רשמיחם בכיטיהאל שהיה לה בעל כבר, אבל כוונתה דאחר שיכירו אותה ותמצא חן בעיני אחד לגושה לא תאבד חינה כשתספר לו אח"כ שהיה לה בעל ונתגרשה, אבל כשידעו מתחלה שהיא גרושה לא ירצו לחשוב אודותה כלל, והוא דבר מובן שיש לחוש לזה, אם יש להתירה כמו שהתירתי בתשובה באה"ע ח"א סימן נ"ו לאלמנה שהיתה צריכה להשתחרר בעצמה לפרנס בניה ולא רצו לתן לה משרה כו אלא דוקא באם לא תכסה את ראשה, ודאי צדק כתר"ה שיש להתיר גם לה שהוא הפסד גדול לענין השגת אחד לגושהא כמו שהתירתי שם, דגרושה שצריך לככות ראשה אינו ג"כ מדאורייתא אלא מצד דת יהודית, אבל צריכה לידע שבמקום שאין לה לחוש צריכה לכסות ראשה ולא תהיה מותרת לגמרי בשביל זה.

ה.

הריקת זרע נכרי למעי אשה, וזריקת זרע הבעל למעיה

הנה ממה שכתבתי בתשובתי בח"א אה"ע סימן ע"א ובח"ב אה"ע סימן י"ח וכן מה שכתבתי בח"ב סימן י"א כולם אמר וברור לדינא לא שייך להתחרט מהם וליכא שום חששות בוריקת זרע של נכרים, אבל למעשה לא הוריתי לעשות כן מטעם שלענין קיום מצות פור' לבעלה אין זה כלום, והאשה הא אינה מחוייבת, ושייך שיצא מזה קנאה גדולה לבעלה ולכן אין זה עצה טובה, ולאלי שחלקו עלי השבתי תשובות ברורות ולא נדפסו רק התשובה שהשבתי

14